

Asia: VN/34874/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kuntien varautumisen yleistä ohjausta ja seurantaa koskevasta muutosehdotuksesta (10 §)

Esityksessä lähtökohtana on, että kuntien varautumisen yhtenäisyyttä voitaisiin parantaa viranomaispohjaisella yleisellä ohjauksella, jota nykyisen lainsäädännön perusteella ei ole. Valtiovarainministeriön toimiala ja nykyiset tehtävät huomioon ottaen olisi perusteltua, että ministeriö vastaisi kuntien toiminnan ja talouden varautumisen yleisestä ohjauksesta. Jotta ministeriön toimivalta kuntien varautumisen ohjauksessa ja seurannassa olisi jatkossa selkeä, tulisi esityksen mukaan asiasta säätää nimenomaisesti laissa.

Lohjan kaupunki näkee kannatettavana ja tärkeänä sitä, että valtion taholta tulee kunnille varautumiseen liittyvää ohjeistusta, mutta haluaa samalla esittää vakavan huolen siitä, miten kuntien varautumiseen tekemät taloudelliset panostukset jatkossa huomioidaan valtion taholta.

Näkemyksenne vaikuttamistoimielinten aloiteoikeutta ja vanhusneuvoston nimeämistä koskevista muutosehdotuksista (26-28 §)

Esityksessä esitetään tarkennettavaksi kuntalakia niin, että vaikuttamistoimielimillä on myös kuntalain 23 § mukainen yleinen aloiteoikeus. Tällä hetkellä kunnat ovat tulkinneet kuntalain mukaista aloiteoikeutta eri tavoin ja esityksessä on tarkoitus täsmentää kuntalakia niin, että vaikuttamistoimielimille tulee sama oikeus tehdä aloitteita kuin kunnan asukkaalla, kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä sekä sillä, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa jo nyt on.

Lohjan kaupunki pitää täsmennystä hyvänä ja kannattaa tehtyä esitystä.

Näkemyksenne konserniohjetta koskevasta muutosehdotuksesta (47 §)

Kuntakonsernin yhtiöt toimivat usein huoltovarmuuden kannalta kriittisillä aloilla, kuten vesi- ja lämpöhuollossa. Esitys lisätä konserniohjeeseen määräykset tytäryhteisöjen valmiussuunnittelusta ja varautumisesta on perusteltu ja kannatettava. Muutos vahvistaa kunnan mahdollisuuksia ohjeistaa

tytär yhteisöjä riittävään varautumiseen sekä edistää konsernin yhteistä varautumisyhteistyötä. Se myös varmistaa, että kaikissa kunnissa tytäryhteisöt kytketään osaksi kunnan varautumisen kokonaisuutta. Lisäksi kuntien kriittisten toimialojen huoltovarmuuden ja kriisinkestävyyden kehittämiseen tulisi osoittaa lisää kehittämisrahoitusta.

Lohjan kaupungin päivitettyyn konserniohjeeseen tulee lyhyt turvallisuutta ja varautumista koskeva kohta, mutta asia olisi hyvä mainita yleisellä tasolla lainsäädännössä. Lainsäädännön lisäksi tulisi tarjota kunnille työkaluja toteuttaa lainsäädännön muutosta. Tällainen voisi olla esim. Kuntaliiton ja ministeriöiden yhdessä laatima konserniohje malli varautumisen osalta.

Näkemyksenne kirjanpitoa ja toimintakertomusta koskevista muutosehdotuksista (112 ja 115 §)

Esitetyt 112 §:n poikkeukset eivät aiheuta muutosta valitsevaan käytäntöön. Nykyisellään kirjanpitolautakunnan (Kila) kuntajaoston antamat yleisohjeet ovat olleet toimiva ohjeistus kirjanpidon toteuttamiseen, joten muutoksella sinänsä ei nähdä suurta merkitystä.

Toimintakertomuksessa on nykyiselläänkin Kilan yleisohjeen mukaisesti esitetty merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä. Pelkän lainsäädännöllisen muutoksen lisäksi olisi tarpeen ohjeistaa tarkemmin, mitä asioita kuntien halutaan toimintakertomuksen riskiosiossa esittää ja kuvata. Tällaisenaan niin Kilan nykyinen ohje kuin esitetty 115 §:n muutos jättävät yksittäisille kunnille edelleen laajan harkinnan mikä riski ja epävarmuustekijä koetaan merkittäväksi. Tämän asian esittäminen toimintakertomuksessa myös riippuu hyvin paljon kunnissa olevasta osaamisesta ja panostuksesta riskienhallintaan. Tällaisenaan esitys ei tule parantamaan taloudellisen vastuullisuuden tiedostamista ja raportointia.

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista

Lohjan kaupungilla ei ole huomautettavaa hallituksen lakiesityksestä tältä osin.

Muut huomionne esitysluonnoksesta

Ei muita huomioita.

Turunen Hannele
Lohjan kaupunki